

MUSICOLOGY IN THE JOURNAL *ZBORNIK MATICE SRPSKE ZA SCENSKE UMETNOSTI I MUZIKU* (1987–2024)

Aleksandar Vasić*

Senior Research Associate, Institute of Musicology SASA, Belgrade, Serbia

---

МУЗИКОЛОГИЈА У ЗБОРНИКУ МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЦЕНСКЕ УМЕТНОСТИ И МУЗИКУ (1987–2024)**

Александар Васић

Виши научни сарадник, Музиколошки институт САНУ, Београд, Србија

Received: 14 October 2025

Accepted: 3 December 2025

Original scientific paper

ABSTRACT

In 1987, the first issue of the *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* [*Matica srpska Journal of Stage Arts and Music*] was published in Novi Sad. Dedicated to theatre, film studies, musicology, and ethnomusicology, this was the first Serbian scholarly journal in the field of musicology. In 2024, the journal reached its seventieth issue. This has been the occasion for the preparation of the present study, which provides a typological systematization and analysis of the musicological contribution in these seventy issues. The *Journal of Stage Arts and Music* has been, for the most part, dedicated to the research and study of the history of Serbian music, especially the history of church music and the history of literature on music. Studies on older and contemporary European music, opera, ballet, jazz, musicals, theatre and film music, etc. were also represented.

KEYWORDS: *Matica srpska Journal of Stage Arts and Music* [Зборник Матице српске за сценске уметности и музику], Serbian musicological

---

* alvasic@mts.rs <https://orcid.org/0009-0005-6246-6935>

** Ова студија представља резултат истраживања спроведеног у научној установи Музиколошки институт Српске академије наука и уметности у Београду, коју институционално финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (РС-200176).

periodicals, historiography of Serbian music, Serbian church music, Serbian literature on music.

АПСТРАКТ

Године 1987. објављен је први број *Зборника Маџице српске за сценске уметности и музику* у Новом Саду. Посвећен театрологији, филмологији, музикологији и етномузикологији, ово је први српски научни часопис из области музикологије. Године 2024. изашао је 70. број овог гласила. То је био повод за израду ове студије, која доноси типолошку систематизацију и анализу музиколошких доприноса у тих седамдесет бројева. *Зборник* је био изразито посвећен истраживању и проучавању историје српске музике, а у том оквиру посебно историји црквене музике и историји музикографије. Заступљени су и радови о старијој и савременој европској музици, опери, балету, цезу, мјузиклу, позоришној и филмској музици и др.

Кључне речи: *Зборник Маџице српске за сценске уметности и музику*, српска музиколошка периодика, историографија српске музике, српска црквена музика, српска музикографија.

Године 1987. објављен је први број *Зборника Маџице српске за сценске уметности и музику* у Новом Саду. Био је то седми Матичин научни часопис – зборник; пре њега покренути су зборници за друштвене науке (1950), природне науке (1951), књижевност и језик (1953), филологију и лингвистику (1957), ликовне уметности (1965), историју (1970) и славистику (1970). За главног и одговорног уредника био је изабран историчар књижевности и театролог Божидар Ковачек, а у прво уредништво укључени су још и музиколози Мирјана Веселиновић и Димитрије Стефановић и театролози Каталин Каич и Петар Марјановић. С обзиром на двојаку тематику – театролошко-филмолошку и музиколошко-етномузиколошку – од првог је броја установљена институција заменика главног и одговорног уредника, задуженог за област из које не долази главни уредник.

Уредништво је у првом броју изнело свој програм и концепцију часописа. У најважније елементе тог уводног иступања долазе следеће ставке: *Зборник* је научни, рецензирани часопис који ће се издавати полугодишње; на сарадњу су позвани научни радници из земље (Југославије) и иностранства; по правилу, објављиваће се нештампани радови. У садржинском смислу, предност ће имати радови с југословенском тематиком. Језик часописа је српскохрватски, али се радови писани на словеначком и македонском неће преводити. Без превођења штампаће се и радови на

енглеском, француском, немачком и руском. Дата су и техничка упутства (Уредништво 1987). Међутим, у „Речи Уредништва” није саопштен значајан податак: *Зборник за сценске уметности и музику* први је научни часопис с подручја музикологије у Србији. Наиме, српска међуратна музичка периодика укључивала је у своје рубрике научна штива, али су сви ти часописи били окренути више музикографији него музикологији, свакако (и) зато што је српска музикологија тада била на својим почецима.¹ У поднаслову *Zvuka*, гласила Савеза композитора Југославије, такође је стајало: „Jugoslovenska muzička revija” (од 1955), односно „Jugoslovenski muzički časopis” (од 1979).

У првом броју Матичиног *Зборника* утврђене су сталне рубрике и њихов редослед: „Студије, чланци, расправе”; „Сећања, грађа, прилози”; „Прикази”. Структура часописа никада није мењана, али су унутар рубрика или независно од њих понекад формиран тематски, у појединим случајевима обједињени радови пореклом с научних скупова. У *Зборнику* су изван рубрика публиковани некролози – није их било много и у том смислу нису одавали систематски приступ. Измене уредничких личности, као и измене у саставу Уредништва, нису утицале на физиономију часописа. Појављивали су се нови научни садржаји и нови методолошки приступи, померала се граница тематике научних прилога према савременом тренутку, али идентитет часописа суштински није мењан.²

Зборник Матице српске за сценске уметности и музику одликује редовност излагања; с изузетком 2001–2002. године, када није излазио, часопис је континуирано присутан у српској научној периодици све до данас. Између 1989. и 2005. године *Зборник* се појављивао у форми двоброја (од бр. 4–5, закључно с бр. 32–33, осим бројева 14 и 15 из 1995. године). Нередовне прилике током деведесетих година прошлог века, с бројним оптерећењима, од којих су финансијска била посебно тешка, налазиле су се у основи овакве уредничко-издавачке одлуке.

Статистика сарадника показује да су далеко највећи број радова у *Зборнику* публиковали аутори из Србије. Иако покренут у време постојања

¹ О међуратној српској периодици с подручја музике видети Васић 2012.

² После Божидара Ковачека, за главног и одговорног уредника именован је театролог Зоран Т. Јовановић (бр. 36). Након њега, уређивања се прихватила музиколог Катарина Томашевић (од броја 56), а после ње филмолог и театролог Живко Поповић (бр. 68–70). Заменици главног уредника били су: музиколог Душан Михалек (од броја 1 до броја 8–9), музиколог Даница Петровић (од броја 10–11), К. Томашевић (од броја 48), Ж. Поповић (од броја 56) и музиколог Александар Васић (од броја 68). У овом тренутку, дакле, од броја 71, за наредни четворогодишњи мандат (2025–2028) именовани су театролог Зоран Максимовић за главног и одговорног уредника и А. Васић, за заменика главног и одговорног уредника.

југословенске федерације, с позивом на сарадњу у свим срединама СФРЈ, *Зборник* је до распада заједничке државе објавио једну музиколошку студију из Хрватске и три рада из Босне и Херцеговине. После 1991. године, словеначка музикологија заступљена је у два музиколошка рада.

Учешће музиколога из иностранства није било редовно ни обилно, али је било присутно: Велика Британија (1 рад), Грчка (2), Кина (1, коауторски са српском страном), Румунија (1), Русија (6), Савезна Република Немачка (1), Холандија (1), Чехословачка / Чешка Република (2) и Швајцарска (3). Поједини домаћи аутори публиковали су своје студије на енглеском језику, на којем су писали и музиколози из Чешке, Грчке, Румуније, Словеније и Кине.

Циљ овог рада јесте да пружи типолошку систематизацију и анализу објављених музиколошких радова и да укаже на видове научног доприноса који је *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* остварио обрадом бројних тема из националне и опште историје музике, као и других дисциплина. У првих шест година свога постојања, *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* био је једини научни часопис за музикологију и етномузикологију у Србији. Од 1993. прикључује му се „Нови Звук” – *Интернационални часопис за музику*, од 1994. истакнути национални часопис *Музички талас*, а од 2001. *Музикологија*, међународно научно гласило Музиколошког института САНУ. Најдужег трајања у историји српске научне периодике о музици, Матичин *Зборник* излази и данас, сачувавши своја дистинктивна обележја у корпусу домаће литературе о музици и периодике.

Ово је прва студија посвећена музикологији у *Зборнику Мајице српске за сценске уметности и музику*.³

***

Како се и могло очекивати, музиколошки радови у Матичином *Зборнику за сценске уметности и музику* највећим делом обрађују теме из историје српске музике. Ти се радови могу поделити у неколико скупина.

Српска уметничка музика XIX и XX века представљена је низом студија и прилога о композиторима и уопште музичарима, њиховом професионалном путу и делима. Најстарији међу њима, Корнелије Станковић,

³ Најсажетију карактеристику Матичиног *Зборника*, као једног од најугледнијих часописа који објављују музиколошке и етномузиколошке радове, дала је Маринковић 2007, 683 (наведена је погрешна година покретања, као што није тачна ни опаска да *Зборник* излази као годишњак). *Енциклопедија српског народа* (Љушић 2008) садржи само чланке о Матичиним зборницима за књижевност и језик и за ликовне уметности. Етномузиколошки садржаји у *Зборнику* као тема припадају стручњаку за ту област и овде о њима неће бити речи.

родоначелник новије српске музике, заступљен је у једној студији, и то с паралелним разматрањима о Стевану Стојановићу Мокрањцу, а све то у правцу једне особене перспективе – јавно и приватно код наведених стваралаца (аутор: историчар књижевности Ђорђе Костић, 50⁴). Мокрањец и други класик српске музике на прелому XIX и XX столећа нису били идентичне судбине: о Јосифу Маринковићу *Зборник* није објавио ниједан рад, док је Стевану Мокрањцу пажњу поклонила најпре једна ауторка (Мирка Павловић, 18–19), а поводом стоте годишњице композиторове смрти још двоје музиколога (темат с радовима Соње Маринковић и Срђана Атанасовског, 51). Годишњице рођења и смрти Даворина Јенка, Тихомира Остојића и Исидора Бајића биле су повод за обликовање темата у броју 53, с прилозима театролога и музиколога (о Јенку: Јелица Стевановић; о Остојићу: Марина Марковић и Милица Андрејевић; о Бајићу: Данијела Кличковић и Срђан Атанасовски).

Мокрањчеви следбеници, припадници тзв. Београдске школе, присутни су у новосадском часопису – Станислав Бинички (Соња Маринковић, 37; Ивана Перковић, 49) и Владимир Р. Ђорђевић (Гордана Каран – Ивана Дробни, 66). Студија о Петру Крстићу нема. Немалу пажњу добио је Петар Стојановић, о којем су писале Романа Рибих (28–29), Вера Тифенталер (32–33) и Биљана Милановић (61). Творци модерних музичких стилова у међуратној домаћој музици нису присутни подједнаким интензитетом. О Петру Коњовићу писало је петоро музиколога (Александар Васић, 3; Биљана Буловић, 22–23; Милица Андрејевић, 32–33; Татјана Марковић, 42; Јелена Глушица, 45). О композицијама Милоја Милојевића у Матичином гласилу није се нашао ниједан прилог, а о Стевану Христићу један (Богдан Ђаковић, 28–29). *Зборник* је донео и два рада о Миленку Пауновићу, занемареном композитору и књижевнику, чијој је реафирмацији својим књигама, студијама и нотним издањима изузетно допринела Биљана Милановић (30–31, 63). У разматрању Пауновићеве драме *Могел* и ауторових светоназора формираних под утицајима Фридриха Ничеа [Friedrich Nietzsche], она је проучила поједине кључне аспекте Пауновићеве уметничке поетике карактеристичне

⁴ Број уз име аутора указује на свеску часописа у којој је односни рад публикован. Напомена наслова радова знатно би повећала обим нашег рада. Зато смо се определили за указивање на бројеве часописа у којима су радови објављени. Читаоцу стоје на располагању дигитализовани бројеви *Зборника* на сајту Матице српске од 2003. године до данас (Матица српска 2025). Госпође Јована Новаков и Снежана Миљановић, библиотекарке у Библиотеци Матице српске у Новом Саду, израдиле су потпуну библиографију првих седамдесет бројева *Зборника*; та ће се књига појавити у издању Матице српске до краја 2025. године.

и за његов композиторски рад (Милановић 2020). Биљана Милановић пажњу је посветила још једној заборављеној личности српске музике – Љубомиру Бошњаковићу, сагледавши га као једног од последњих про-тагониста српског националног романтизма (14). И о Јосипу Славенском, једном од најзначајнијих југословенских композитора XX века, о његовој *Симфонији Оријентла*, публикован је један рад (Мирка Павловић, 3).

Овде ћемо набројати и друге српске музичаре о којима је писано у *Зборнику*: Светолик Пашћан (Богдан Ђаковић, 12–13), Душан Котур (Наташа Марјановић, 52), Владимир Сперњак (Наташа Марјановић и Моника Новаковић, 65), Бранко Ченејац (Ира Проданов, 69) и др. Уз малобројне изузетке, српски музички историчари из друге половине XX века нису били нарочито заинтересовани за историју извођаштва. Последњих година Матичин *Зборник* је објавио прилоге о оперској пева-чици Султани Цијук (Перковић 2012) и пијанисткињи Јованки Стојковић (Растко Буљанчевић, 67).

Оснивањем Музиколошког института САНУ (1947), отпочело је организовано истраживање и проучавање српске црквене музике. Две личности које су у дугом периоду определиле ток и методологију тога рада биле су присутне у уредништву *Зборника* – Димитрије Стефановић и Даница Петровић. Византијска и словенска, стара и новија српска црквена музика, видно су заступљене у *Зборнику*, и то радовима аутора из различитих генерација, као и (додуше малобројним) прилозима страних музиколога. Даница Петровић је 1994. године у Матици српској организовала интердисциплинарни научни скуп *Црквена музика у прошлом и нашем времену*. Тада су се окупили музиколози, психијатри, историчари уметности, филолози и историчари књижевности и осветлили бројне аспекте црквене музике и црквене уметности, обликотворне принципе у црквеној појачкој пракси, историју световног и црквеног школства, репертоаре певачких друштава, однос према духовној музици појединих истакнутих музичких писаца и др. Радови с те конференције објављени су у 15. броју *Зборника*.

Распон тема из црквене музике у Матичином *Зборнику* доста је велик: музичка традиција Свете Горе (Кономос 1998), Јурај Крижанић и православно црквено појање (Петровић 1998), литургијско певање старообрјадаца у јужној Русији (Милена Макаровска [Макаровская], 24–25), српско-руске везе у хорској црквеној музици XIX века (Наташа Марјановић, 52) и др. Са својих девет студија из домена црквене музике у Матичином *Зборнику* издваја се Весна Пено, истакнути стручњак за византијску музику; међу њеним радовима налазимо и следеће: „Сличности међу гласовима српског осмогласног појања – прилог аналитичком сагледавању

црквеног појања” (Пено 1998), „’Great Chant’ in Serbian Tradition – on the Examples of the Melody ’It is truly Meet’” (Peno 2009), „Двојезични рукопис из Одељења старе и ретке књиге Библиотеке Матице српске (прилог српско-грчким појачким везама)” (Пено 2010) и др.

Остварења новије српске црквене музике нису добила бројније обрађиваче; Богдан Ђаковић писао је о мало познатој литургији Стевана Христића (28–29), а Ивана Перковић о доприносу Биничког жанру црквене музике (49).⁵ Радова о другим значајним композиторима црквене музике, на пример, о поменутом Милоју Милојевићу, који је компоновао успеле литургије и опела, у *Зборнику* нема. Али зато треба скренути пажњу на пионирску студију Душана Михалека о *Литургији* за мушки хор Франческа Синика ([Francesco Sinico], 1810–1865), италијанског композитора који је радио и као хоровођа Српске православне цркве у Трсту. Михалек је ово дело подвргнуо музичкој анализи и регистровао различите утицаје које је овај аутор православне литургије примио.⁶

У Матичином *Зборнику* има и истраживања упоредног карактера, попут оног Катарине Шпонсел [Katharina Sponsel], о прерадама српских црквених напева у делу А. Д. Кастаљског [Александр Дмитриевич Кастаљский], (34–35). Интердисциплинарној музиколошкој византологији треба прибродити студију Роксанде Пејовић о представама музичких инструмената у средњовековној (и ренесансној) уметности јужнословенских народа (1). Уз часопис *Музикологија* Музиколошког института САНУ, *Зборник* Матице српске научна је периодична публикација у Србији с највећим бројем објављених студија и прилога из сфере музиколошке византологије.

Од средине деведесетих година прошлог века, књигама и студијама низа ауторки и аутора, а на првом месту Слободана Турлакова, Роксанде Пејовић и писца ових редова, значајно је унапређено истраживање и проучавање историје српске музикографије.⁷ Део тог научног процеса може се пратити на страницама Матичиног *Зборника*.

Зборник је донео студије о значајним музичким критичарима и есејистима попут Павла Стефановића (Мирјана Веселиновић-Хофман, 1),

⁵ Неколико радова помињемо по два пута – једном у одељку у којем смо навели радове из историје српске музике, а други пут тамо где је реч о издвојеним жанровима (црквена музика, опера, оперета). Овде су то студије Б. Ђаковића и И. Перковић.

⁶ Уп. Михалек 1992. Исти аутор је први пут кратко писао о Синику пет година раније (уп. Михалек 1987), али је тада на располагању имао само прве две странице *Литургије*, па је анализа уследила 1992. у *Зборнику*.

⁷ Историјат истраживања и проучавања српске музикографије XIX и XX века видети у Васић 2006; 2023.

Милоја Милојевића (15), Рикарда Шварца (61), Бранка М. Драгутиновића (63), Емила Хајека (65), Славка Остерца (67) (пет студија А. Васића), Петра Бингулца (Дина Војводић Николић, 68) и др. Пажња је поклоњена написима о музици у неколиким листовима и часописима – мостарској *Зори* (Неда Векић, 16–17), недељнику *Нови Саг* (Богдан Ђаковић, 18–19), *Цариградском гласнику* (Драгана Стојановић Новичић, 26–27), *Босанској вили* (Маријана Кокановић Марковић, 30–31), *Српском књижевном гласнику*, *Музици*, *Гласнику Музичкој друштва „Сћанковић”* (А. Васић 32–33, 44, 49), часопису *Мейроном за Вас* (Милан Милојковић, 48), руској емигрантској периодици у међуратној Југославији (Марија Голубовић, 67), *Позоришћу*, гласилу Српског народног позоришта (СНП) у Новом Саду (Моника Новаковић и Теодора Трајковић, 67) и др. Поједине студије снабдевене су обимним библиографским додацима, што представља посебно значајан допринос истраживању домаће литературе о музици.

Репертоар тема из историје српске музике не исцрпљује се наведеним групама радова. *Зборник* је објавио и студије о специфичним проблемима и аспектима националне музичке прошлости. Тако се Соња Маринковић окренула питањима периодизације историје српске музике, предлажући и увођење термина предромантизам (22–23), Биљана Милановић месту музике у општеобразовним школама у српској и југословенској држави до 1941. године (2013), а Ивана Весић музичким издавачима Јовану Фрајту и Сергију Страхову и експанзији популарне музике у међуратном раздобљу (2014), политичком театру у Краљевини Југославији (56), као и свесловенској идеји и Савезу музичара у тој држави (59). Проширење поља истраживачког интереса националне музичке историографије током последњих деценија видљиво је и на примеру увођења српске салонске музике на репертоар научних тема. Маријана Кокановић Марковић је у том правцу највише учинила.⁸ У *Зборнику* је објавила два рада о српским и словенским баловима у Хабзбуршкој монархији (41, 44) и један о издаваштву с подручја салонске музике код Срба у XIX веку (49).

За употпуњавање знања о српској музичкој прошлости и савремености у *Зборнику за сценске уметносћи и музику* веома значајну улогу игра рубрика „Сећања, грађа, прилози”. У тој рубрици објављени су делови преписке истакнутих музичара (Петар Крстић, Петар Коњовић,

⁸ Поред низа других радова, Маријана Кокановић Марковић објавила је монографију (2014) која представља до сада најопсежније истраживање и проучавање српске салонске музике XIX века. Свакако треба поменути и темељну књигу Драгане Јеремић Молнар (2006), посвећену српској клавирској музици у доба романтизма. Значајан део анализираних композиција у тој књизи припада жанру салонске музике.

Исидор Бајић, Љубица Марић, Коста Манојловић, Стана Ђурић Клајн).⁹ Публикована је и одабрана архивска грађа, као и библиографије, текстови о музичким библиотекама, просветним и научним установама, збиркама и заоставштинама, али и сећања музичара на преминуле колеге. Ниједан српски музиколошки (ни музички) часопис не објављује овакву грађу за историју српске музике, осим Матичиног *Зборника*.

***

Зборник Матице српске за сценске уметности и музику већ својим називом сугерише усмереност на све врсте и облике приказивачких уметности. У том смислу донео је низ радова о позоришној музици и опери. Хронолошки оквир широк је – од XVII века до савременог доба.

Катарина Томашевић, један од малобројних проучавалаца музике и позоришног живота Срба у доба просвећености, у Матичином је *Зборнику* објавила рад о певаној поезији у позоришној музици Доситејевог доба (8–9), да би потом иступила и са студијом о музичкој делатности језуита у Београду и Петроварадину током XVII и XVIII столећа, задржавши се на музици у језуитским процесијама и језуитском школском театру (Томашевић 1996). Наведена ауторка и Мирка Павловић дале су прилоге темату о Јоакиму Вујићу из 1990. године (6–7): док је К. Томашевић писала о музици у позоришном раду Ј. Вујића, Мирка Павловић сагледала је почетке српске опере.¹⁰ Претеча српске опере био је комад с певањем, изузетно популарна сценска форма у нашој средини у XIX веку. Њему, тј. музици на сцени СНП-а у Новом Саду (1861–1914), рад је посветила Нада Савковић (45). Нису изостали ни текстови о савременој позоришној музици – Ира Проданов писала је о Предрагу Вранешевићу (52), а Моника Новаковић о Зорану Ерићу (63).

У *Зборнику за сценске уметности и музику* место је нашао низ музиколошких прилога о европској и српској опери. Старија европска опера заступљена је једним радом.¹¹ То не изненађује, с обзиром на чи-

⁹ Видети прилоге Мирке Павловић (два писма П. Крстића С. Мокрањцу, 4–5), Владе Поповића (сусрети и преписка с П. Коњовићем, записи о њему, 14), Данијеле Шутановац (из преписке И. Бајића, 24–25), Мелите Милин (коментарисана преписка Љубица Марић, 49), Верике Грмуше (оксфордска студентска писма К. Манојловића М. Милојевићу, 63), Иване Ножице (писма С. Ђурић Клајн Живану Милисавцу и Тихомиру Остојићу, 64).

¹⁰ Темат је донео радове с научног скупа *Јоаким Вујић и српско позориште*, одржаног 1989. поводом 175. годишњице рођења овог позоришног прераоца.

¹¹ Реч је о студији Драгане Јеремић Молнар „Еманципација лудила мушких оперских ликова од орфичког мита (од Орфеја до Магбета)”, објављеној у броју 37. Ауторка је у своје разматрање укључила опере Клаудија Монтевердија [Claudio Monteverdi], Кавалија

њеницу да у нашој средини нема специјалиста за раније периоде оперске историје. Европска оперска остварења, о којима је покатакд писано у *Зборнику*, припадају епохи романтизма. Тако је Соња Маринковић – универзитетски наставник с дугим стажом предавања руске музике XIX века – приложила рад о опери *Живои* за цара М. И. Глинке [Михаил Иванович Глинка] (10–11), док је Олга Јокић написала обимну студију о опери *Пикова дама* П. И. Чајковског [Пётр Ильич Чайковский], и то о демонском главном јунаку Херману [Герман] и код Чајковског и код А. С. Пушкина [Александр Сергеевич Пушкин], чија је истоимена приповетка послужила као основ за либрето овога дела (34–35).

С изузетком студија писца ових редова (3) и Татјане Марковић (42), који су писали о операма Петра Коњовића, нагласак радова о опери у нашем часопису ипак припада новијем и најновијем времену, од позног романтизма до актуелног тренутка. Штраусова [Richard Strauss] *Аријадна на Накосу*, Дебисијева [Claude Debussy] једина опера *Пелеас и Мелисанда*, Равел [Maurice Ravel] и његово дело *Дејте и чаролије*, *Леги Мајбей* Миценској *окруја* Дмитрија Шостаковича [Дмитрий Дмитриевич Шостакович], руска футуристичка опера, пропуштени су кроз анализу поступака, али и специфичне визуре интертекстуалности, идентитетских питања, упоредних студија, психоаналитичког приступа и др.¹² Искорак у актуелни тренутак присутан је и у радовима о опери. Тако се Радош Митровић определио за комичну оперу *Пејроірад*, савремене композиторке Бранке Поповић, одабравши проблем темпоралности у том делу (50).

Опера је у *Зборнику* *Мајице срјске за сценске умејносії и музику* сагледавана и из других перспектива. Анализирани су темељни проблеми музичке драме и либретистичка проблематика XVIII века (Рудолф Печман [Rudolf Pečman], 3); предмет анализе била су и савремена сценографска решења (у Вагнеровом [Richard Wagner] *Прсјену Нибелунја*, Небојша Антешевић, 53) и др. Не треба заборавити ни радове посвећене историји оперских кућа и репертоара. Светозар Рапајић обрадио је први период историје Новосадске опере (1947–1961, 45), а о националном оперском репертоару СНП-а, од 1990. године наовамо, критичку анализу сачинила је Ира Проданов (46). Присуство канонских оперских дела европских аутора

[Francesco Cavalli], Страделе [Alessandro Stradella], а онда још и Шуберта [Franz Schubert], Росинија [Gioachino Rossini] и Вердија [Giuseppe Verdi]. Видети: Јеремић-Молнар 2007.

¹² Видети: Тијана Поповић Млађеновић (Дебиси, 46); иста ауторка, заједно с Леоном Стефанијом (Штраус, и то у интертекстуалном кључу, узевши за другу референцу *Концерти за виолу и оркестар* Бенјамина Јусупова [Вениамин Яковлевич Юсупов], 54); Милица Лазаревић (Равел, 62); Олга Јокић (Шостакович, 39); Амра Лагићић (футуристичка опера *Победа над сунцем* Михаила Матјушина [Михаил Васильевич Матюшин], 34–35).

на српским сценама заслужује посебну пажњу. Вања Спасић отпратила је живот музичке драме *Борис Годунов* Модеста Мусоргског [Модест Петрович Мусоргский] на сцени Београдске опере (61).

Оперета са својом историјом није изазвала интерес код сарадника *Зборника*, али је објављен прилог Вере Тифенталер [Tiefenthaler] (2005) о критичкој рецепцији бечких премијера оперета Петра Стојановића. *Зборник* је донео и три рада о мјузиклу, и то из различитих аспеката: социјални контекст либрета мјузикла (Александра Ђуричић, 22–23), развој мјузикла на Бродвеју и код нас (Маја Ристић, 46), те продукција и перспектива мјузикла у XXI веку у Србији (Медић и Бегуш 2013).

И балетска уметност добила је низ прилога у *Зборнику*. Ти се текстови могу типолошки поделити у пет група. У првој групи наша би се два рада посвећена старијој балетској историји. Тако је Мелита Милин сагледала сва балетска остварења југословенских композитора – њих седам – изведена на београдским позорницама од 1923. године, када је основан Балет Народног позоришта, до 1942. године, када је постављен балет *У долини Мораве* Светомира Настасијевића. Указала је на припадност свих тих дела естетици националног израза (када је реч о музици) и на кључан утицај руских балетских уметника – емиграната, када је реч о кореографско-играчком аспекту (Милин 1999). Мирјана Здравковић приказала је прву кореографију балета *Усљавана лејошница* П. И. Чајковског на сцени Народног позоришта Београду, из 1927. године (40).

Изразитију истраживачку пажњу привукле су другачије постављене теме, осмишљене као својеврсни портрети. Тако у другу групу спадају студије и прилози о истакнутим балетским личностима – играчима и кореографима: Смиљани Мандукић (Вера Обрадовић, 28–29), Ики Отрану (Свенка Савић, 45), Иванки Лукатели (Александра Бракус, 47), Владимиру Логунову (Милица Зајцев, 47), Ашхен Атаљанц (Маја Ристић, 52) и Светлани Ђуровић, кореографкињи, уметничкој директорки Центра за уметност покрета „Perpetuum” (Милица Зајцев, 54). Установе и периодика припадају трећем сегменту текстова о балету. Ту је, такође, истраживачки поглед управљен у новије време. Габриела Теглаши Велимировић пише о балету СНП-а у Новом Саду у новој згради, дакле, од 1981. године, а Милица Зајцев прати балетску хронологију СНП-а 1993–2003. према листу *Позориште* (оба рада су публикована у броју 45, посвећеном 150. годишњици СНП-а).

Историјско-теоријска испитивања долазе у четврту скупину радова о балету. Ениса Успенски се у својој дводелној студији упустила у анализу односа руског позоришта с почетка XX века према плесу и примени трију начела плеса Стефана Малармеа [Stéphane Mallarmé] у драми *Ноћни*

илесови Фјодора Сологуба [Фёдор Кузьмич Сологуб], ушавши у питања односа језика и мита, вербалног и невербалног театра (39, 41). Софија Кошничар и Ксенија Карапавловић своје бављење плесном еротиком и сценским уметностима извеле су кроз призму семиотике културе (дводелна студија, 52 и 53). Вера Обрадовић Љубинковић прихватила се разматрања различитих теоријских схватања општег феномена игре као полазишта за разумевање синкретизма кореодраме (69).

Најзад, у пету и последњу групу радова долази само један рад посвећен савременом кореографском стваралаштву. Софија Кошничар посветила се балету Микиса Теодоракиса [Μίκης Θεοδωράκης], *Сегам ирчких илесова*, у кореографији Мориса Бежара [Maurice Béjart], (70).

Формирање стручњака за филмску музику, њену историју и теорију, у нашој средини почело је касно и било је спорадично. Одласком Данијеле Кулезић Вилсон [Wilson, 1966–2021], пионира студија филмске музике код нас, цењене ауторке и у иностранству, нанет је велик губитак тој сфери музикологије и филмологије.¹³ Ипак, Матичин *Зборник* није занемарио ово подручје. Музиколог Игор Радета објавио је два рада: један о функцији музике у драматуршкој концепцији филмске трилогије *Господар ирсџенова* Питера Џексона [Peter Jackson] (2011), а онда и други, у коауторству с Тијаном Поповић Млађеновић, о односу музике и слике у филмовима *Барака* и *Самсара* Рона Фрика [Ron Fricke], (60).

***

Пришавши савременој филмској продукцији, приближили смо се још једном сегменту *Зборника за сценске уметности и музику* – савременој музици.

Већ је из досадашњег излагања јасно да новосадски часопис одликује не само окренутост ка историји већ и ка савременој уметности. Нема хронолошких граница у прихватању тема. Исто се може рећи и за жанрове. Последњих деценија српска музикологија отворила се и према студијама популарне музике. У *Зборнику* до сада није било прилога о појавама као што су рок или панк, али јесте о цезу. Слађана Митић осветлила је личност и дело Стевана Малека, пионира цеза у Србији (Митић 2021).

Вратимо се савременој класичној музици. У *Зборнику* су заступљене и европске и домаће личности и теме. Хармонски језик Шостаковича,

¹³ Први дипломски рад о филмској музици одбрањен је на Катедри за музикологију Факултета музичке уметности у Београду 1992. године. Био је то рад Данијеле Кулезић, *Улога музике Сергеја Прокофјева у стваралаштву четврте филмске димензије Сергеја Ејзенштајна* (ментор: проф. др Мирјана Веселиновић-Хофман).

музички неокласицизам и његов однос према музици постмодерне, Други гудачки квартет Арнолда Шенберга [Arnold Schönberg], Месијанов [Olivier Messiaen] *Квартићет за крај времена*, Булезов [Pierre Boulez] *Чекић без јосиодара*, то амблематично дело европске авангарде, обрађени су у радовима аутора *Зборника*.¹⁴

Још је већи број домаћих, савремених музичких стваралаца, личности из XX и XXI века, присутних на страницама студија у Матичином *Зборнику*. Заступљени су композитори различитих генерација, од оних рођених почетком прошлог столећа, па до уметника из седамдесетих година, који сада стварају. Стилски проседеи изванредно су различити – од композитора неокласичне оријентације до оних чија је музика настајала у електронском студију. Карло Кромбхолц, Љубица Марић, Станојло Рајичић, Витомир Трифуновић, Рудолф Бручи, Ерне Кираљ, Александар Обрадовић, Дејан Деспић, Владан Радовановић, Срђан Хофман, Вук Куленовић, Властимир Трајковић, Ивана Стефановић, Зоран Ерић, Драгана Јовановић, Александра Вребалов, Доротеа Војновић, Љубомир Николић и други, представљени су музиколошким анализама и интерпретацијама.¹⁵ О електроакустичкој музици у Војводини писао је у два наврата Милан Милојковић (57, 60).

***

Све до краја осамдесетих година прошлог века, српска музикологија се кретала у оквирима својеврсног структурализма. Као свој приоритет током неколико поратних деценија видела је анализу музичког уметничког дела, и то, првенствено, на материјалу националне баштине и савремених домаћих композиција. Од средине деведесетих година ситуација се мења и на научни репертоар равноправно ступају теме из сфере историје музикографије, историје установа музичког живота и школства, рецепције европске музике и низа других. Широки спектар тема

¹⁴ То су радови следећих аутора: Детлеф Гојови [Detlef Gojowy] – Шостакович (Gojowy 1987); Весна Микић (неокласицизам, 22–23), Драгана Јеремић Молнар и Александар Молнар (Шенберг, 40), Тијана Поповић Млађеновић (Месијан, 40; Булез, 51).

¹⁵ Ауторке и ауторе ових радова наводимо хронолошки, редом изласка њихових текстова: Луј-Марк Ситер [Louis-Marc Suter] – Љ. Марић, Рајичић, Обрадовић, Трифуновић (Suter 1987), такође о Хофману, Ерићу и Деспићу (бр. 3, 6–7); Душан Михалек (Бручи, 2); Мирјана Веселиновић-Хофман (Радовановић, 3; Кираљ, 26–27; И. Стефановић, 50); Аница Сабо (Рајичић, 14); Ира Проданов (Кромбхолц, 16–17); Милин 2007 (Љ. Марић); Стефановић 2009 (Деспић); Богдан Ђаковић (Вребалов, 42); Ивана Медић (Драгана Јовановић, 51; Куленовић, 60); Марија Маглов (Трајковић, 54); Немања Совтић (Вејновић и Николић, 69).

и плурализам методолошких приступа обележава националну музикологију до данашњег тренутка.

Једна од области, која се развила током последњих деценија, јесте и (примењена) естетика музике. Ту на првом месту треба истаћи радове Мирјане Веселиновић-Хофман, која се прва од домаћих музиколога афирмисала на том подручју. Њене студије из области естетике и теорије уметности у Матичином *Зборнику за сценске уметности и музику* обухватају сагледавање митолошких аспеката музике, и то на примеру односа између авангарде и постмодерне (12–13); затим читање „музике тишине”, тј. разматрање смерова читања односа између звука и тишине у музици (Веселиновић-Хофман 1998); најзад, ту је и њена студија о интерпретативној природи интердисциплинарних научних визура при тумачењу уметничких остварења (41).

Теоријско-естетичким темама бавили су се и други аутори. Музиколошкиња Драгана Јеремић Молнар и социолог Александар Молнар своју су пажњу управили на Теодора Адорна [Theodor Wiesengrund Adorno] и његово схватање музичких пејзажа код Шуберта, (46). Аутори ће се вратити Адорну још једном, пишући о његовом покушају успостављања континуитета између Шуберта и Шенберга (48). Немања Совтић у свом је раду појам постмодерне сагледао из аспекта епистемолошког реза између утопијске и постутопијске свести (48).

Овим није „излистан” каталог музиколошких области и тема којима су допринеле ауторке и аутори Матичиног *Зборника*. Разноликост тематских области евидентна је, иако фреквенција обраде сваке од њих није уједначена. Дакле, о чему су још писали научници (и понеки уметник) у новосадском часопису? Античка музика сагледана према ликовним споменицима; Карло Паржик [Pařík], његова осцилациона теорија и решење проблема староиталијанских виолина; упоредна истраживања руско-српских музичких веза у XIX веку; књижевна дела као извори за историју музике; методика наставе клавира; актуелна питања савремене универзитетске педагогије у области музике; проблеми музичке интерпретације духовне музике; историја музичке терминологије; савремено музичко издаваштво; аспекти универзитетске фестивалске уметничке продукције у области музике – све су ово проблемски кругови којима је *Зборник* посветио поткрепљење и атрактивне студије.¹⁶

¹⁶ Ауторке и аутори ових радова су Роксанда Пејовић (Пејовић 1992); Душан Михалек (1); Алексеј Кандински [Алексей Иванович Кандинский] (10–11); Ђорђе Живановић (2) и Наташа Марјановић (48); Арбо Валдма (2); Драгана Стојановић Новичић (66); Драгана Јовановић (50); Јасна Вељановић (58); Ира Проданов (67); Немања Совтић (59).

***

Током тридесет седам година изашло је седамдесет бројева *Зборника Матице српске за сценске уметности и музику*. Типолошка анализа текстова коју смо изнели у овом раду сугерише одређене закључке.

Наглашена бројност и разноврсност обрађиваних тематских области, временски и жанровски неомеђених, Матичин часопис представљају као својеврсно огледало националне музикологије и њене еволуције у протекле четири деценије. Појава нових методолошких платформи и заступљеност теоријско-естетичког дискурса, говоре о снажном развоју српске музикологије и о њеном постепеном удаљавању од постулата који су били на снази до почетка деведесетих година прошлог века. То се може пратити и кроз студије и прилоге у овом часопису.

Проширење истраживачког поља домаће науке о музици од деведесетих година наовамо изоштрило је поглед на националну музичку прошлост – отварање бројних области и тема, недовољно заступљених или занемарених у претходним периодима, само је појачало свест о значају фундаменталног, архивско-библиотечног истраживачког рада. Матичин *Зборник* увек је водио рачуна о тој научној „зони”. Скрупулозан однос према историјском податку, библиографија као подлога за свако иоле утемељеније тумачење, градња националне музичке историографије кроз критичко сабирање биографских чињеница и увиде у рукописне заоставштине, кореспонденцију и др., све су то елементи оствареног програма *Зборника за сценске уметности и музику*. Треба нагласити да је очуваност присуства оваквих прилога у нашем часопису доказ живе свести да херменеутика не може отклонити базична истраживања и да на њима почива, али и обрнуто: примарна истраживања основа су за анализе и интерпретације које представљају онај *коначни задатак*, како циљ и сврху науке о књижевности виде Рене Велек [René Wellek] и Остин Ворен [Austin Warren], да посегнемо за схватањем које се може применити и на науку о уметности у целини.¹⁷ *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* дао је у протекле четири деценије довољно доказа о неопходности и неминовности паралелног рада у оба наведена правца научног истраживања музичке уметности и њене историје.

¹⁷ Видети: Velek i Voren 1985, 79.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

- Vasić, Aleksandar. 2006. „Srpska muzička kritika i esejistika XIX i prve polovine XX veka kao predmet muzikoloških istraživanja.” *Muzikologija* 6: 317–342. / Васић, Александар. 2006. „Српска музичка критика и есејистика XIX и прве половине XX века као предмет музиколошких истраживања.” *Музикологија* 6: 317–342.
- Vasić, Aleksandar. 2012. „Srpska muzikografija međuratnog doba u ogledalu korpusa muzičke periodike.” *Doktorska disertacija, Univerzitet u Novom Sadu, Akademija umetnosti.* / Васић, Александар. 2012. „Српска музикографија међуратног доба у огледалу корпуса музичке периодике.” *Докторска дисертација, Универзитет у Новом Саду, Академија уметности.*
- Vasić, Aleksandar. 2023. *Literatura o muzici u „Srpskom književnom glasniku” 1901–1941.* Београд: Музиколошки институт САНУ. / Васић, Александар. 2023. *Литература о музици у „Српском књижевном гласнику” 1901–1941.* Београд: Музиколошки институт САНУ.
- Velek, Rene, i Ostin Voren. 1985³. *Teorija književnosti.* Preveli Aleksandar I. Spasić i Slobodan Đorđević. Београд: Nolit.
- Veselinović-Hofman, Mirjana. 1998. „Čitanje 'muzičke tišine.’” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 22–23: 117–124. / Веселиновић-Хофман, Мирјана. 1998. „Читање 'музичке тишине.’” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 22–23: 117–124.
- Vesić, Ivana. 2014. „Музичко издаваштво између два свјетска рата као извор за проучавање експанзије популарне музике у Југославији: примери издавачких кућа Јована Фрајта и Сергија Стрхова.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 51: 65–81. / Весић, Ивана. 2014. „Музичко издаваштво између два светска рата као извор за проучавање експанзије популарне музике у Југославији: примери издавачких кућа Јована Фрајта и Сергија Стрхова.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 51: 65–81.
- Gojowy, Detlef. 1987. „Theatrical Structures in Shostakovich’s Harmony.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 1: 109–117.
- Jeremić-Molnar, Dragana. 2006. *Srpska klavirska muzika u doba romantizma (1841–1914).* Нови Сад: Матица српска. / Јеремић-Молнар, Драгана. 2006. *Српска клавирска музика у доба романтизма (1841–1914).* Нови Сад: Матица српска.
- Jeremić-Molnar, Dragana. 2007. „Еманципација лудила мушких ликова од орфичког мита (од Орфеја до Магбета).” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 37: 49–60. / Јеремић-Молнар, Драгана. 2007. „Еманципација лудила мушких ликова од орфичког мита (од Орфеја до Магбета).” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 37: 49–60.
- Kokanović Marković, Marijana. 2014. *Društvena uloga salonske muzike u životu i sistemu vrednosti srpskog građanstva u 19. veku.* Београд: Музиколошки институт Српске академије наука и уметности. / Кокановић Марковић, Маријана. 2014. *Друштвена улога салонске музике у животи и систему вредности српског грађанства у 19. веку.* Београд: Музиколошки институт Српске академије наука и уметности.
- Konomos, Dimitri. 1998. „Музичка традиција Свете Горе.” *Preveo Dimitrije Stefanović. Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 22–23: 15–26. / Кономос, Димитри. 1998. „Музичка традиција Свете Горе.” *Превео Димитрије Стефановић. Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 22–23: 15–26.

- Ljušić, Radoš (ur.). 2008. *Enciklopedija srpskog naroda*. Beograd: Zavod za udžbenike. / Лјушић, Радош (ур.). 2008. *Енциклопедија српског народа*. Београд: Завод за уџбенике.
- Marinković, Sonja. 2007. „Музички часописи.” У *Istorija srpske muzike. Srpska muzika i evropsko muzičko nasleđe*, ред. Мирјана Веселиновић-Хофман, 681–684. Beograd: Zavod za udžbenike. / Маринковић, Соња. 2007. „Музички часописи.” У *Историја српске музике. Српска музика и европско музичко наслеђе*, ред. Мирјана Веселиновић-Хофман, 681–684. Београд: Завод за уџбенике.
- Matica srpska. 2025. *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku*. Pristupljeno 18. septembra 2025. <https://www.maticasrpska.org.rs/category/katalog-izdanja/naucni-casopisi/zbornik-matice-srpske-za-scenske-umetnosti-i-muziku/>. / Матица српска. 2025. *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*. Приступљено 18. септембра 2025. <https://www.maticasrpska.org.rs/category/katalog-izdanja/naucni-casopisi/zbornik-matice-srpske-za-scenske-umetnosti-i-muziku/>.
- Medić, Ivana, i Jelena Janković Beguš. 2013. „Мјузикл у Србији у новом миленијуму: смернице, донети, изазови.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 49: 113–151. / Медић, Ивана, и Јелена Јанковић Бегуш. 2013. „Мјузикл у Србији у новом миленијуму: смернице, донети, изазови.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 49: 113–151.
- Milanović, Biljana. 2013. „Музичка култура у општеобразовном школству српске и југословенске државе до Другог светског рата: спори процеси укључивања у сферу културно-просветне политике.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 48: 65–81. / Милановић, Биљана. 2013. „Музичка култура у општеобразовном школству српске и југословенске државе до Другог светског рата: спори процеси укључивања у сферу културно-просветне политике.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 48: 65–81.
- Milanović, Biljana S. 2020. „Drama Model Milenka Raunovića.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 63: 23–34. / Милановић, Биљана С. 2020. „Драма Модел Миленка Рауновића.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 63: 23–34.
- Milin, Melita. 1999. „Prvi baleti jugoslovenskih kompozitora na beogradskim scenama (1923–1942).” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 24–25: 69–77. / Милин, Мелита. 1999. „Први балети југословенских композитора на београдским сценама (1923–1942).” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 24–25: 69–77.
- Milin, Melita. 2007. „Slovo svetlosti: O obrednosti u pozorištu.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 36: 35–60. / Милин, Мелита. 2007. „Слово светлости: О обредности у позоришту.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 36: 35–60.
- Mitić, Slađana. 2021. „Tango Stevana Maleka: prvi kompozitor džeza u Srbiji.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 64: 89–110. / Митић, Слађана. 2021. „Танго Стевана Малека: први композитор џеза у Србији.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 64: 89–110.
- Mihalek, Dušan. 1987. „Frančesko Siniko – kompozitor srpske liturgije (1840).” *Sveske Matice srpske* 6, Serija umetnosti, 2: 53–57. / Михалек, Душан. 1987. „Франческо Синико – композитор српске литургије (1840).” *Свеске Матице српске* 6, Серија уметности, 2: 53–57.
- Mihalek, Dušan. 1992. „Liturgija za muški hor Frančeska Sinika.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 10–11: 75–81. / Михалек, Душан. 1992. „Литургија за

- мушки хор Франческа Синика.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 10–11: 75–81.
- Pejović, Roksanda. 1992. „Музичке сцене на античким вазима Сарајевског музеја: повод за размишљање о уделу музичких инструмената у свакодневном животу грчког човека.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 10–11: 229–236. / Пејовић, Роксанда. 1992. „Музичке сцене на античким вазима Сарајевског музеја: повод за размишљање о уделу музичких инструмената у свакодневном животу грчког човека.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 10–11: 229–236.
- Peno, Vesna. 1998. „Сличности међу гласовима српског осмогласног појанја – прилог аналитичком сагледавању црквеног појанја.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 22–23: 67–77. / Пено, Весна. 1998. „Сличности међу гласовима српског осмогласног појања – прилог аналитичком сагледавању црквеног појања.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 22–23: 67–77.
- Peno, Vesna. 2009. „Great Chant in Serbian Tradition – on the Examples of the Melody It is truly Meet.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 40: 19–38.
- Peno, Vesna. 2010. „Двојезични рукопис из Одељења старе и ретке књиге Библиотеке Матице српске (прилог српско-грчким појачким везама).” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 42: 51–60. / Пено, Весна. 2010. „Двојезични рукопис из Одељења старе и ретке књиге Библиотеке Матице српске (прилог српско-грчким појачким везама).” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 42: 51–60.
- Perković, Ivana. 2012. „’Lovor za lovorom’ Sultane Cijuk: povodom 150 godina od rođenja znamenite operске певачице. Истраживања дигитализоване периодике из XIX и раног XX века.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 65: 9–28. / Перковић, Ивана. 2012. „’Ловор за ловором’ Султане Цијук: поводом 150 година од рођења знамените оперске певачице. Истраживања дигитализоване периодике из XIX и раног XX века.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 65: 9–28.
- Petrović, Danica. 1998. „Јурај Крижанић и православно црквено појање.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 22–23: 51–66. / Петровић, Даница. 1998. „Јурај Крижанић и православно црквено појање.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 22–23: 51–66.
- Radeta, Igor. 2011. „Функција музике у драматуршкој концепцији филмске трилогије *Gospodar prstenova*.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 44: 9–25. / Радета, Игор. 2011. „Функција музике у драматуршкој концепцији филмске трилогије *Господар прстенова*.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 44: 9–25.
- Stefanović, Ana. 2009. „Девојачке песме Дејана Деспића.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 41: 79–91. / Стефановић, Ана. 2009. „Девојачке песме Дејана Деспића.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 41: 79–91.
- Suter, Louis-Marc. 1987. „Reflexions suggerees par l’etude d’oeuvres de compositeurs serbes dans le domaine de la musique concertante.” *Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 2: 107–120.
- Tifentaler, Vera. 2005. „Премијере оперета Петра Стојановића у огледалу аустријске музичке критике.” *Prevela Marijana Kokanović. Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 32–33: 141–154. / Тифенталер, Вера. 2005. „Премијере оперета Петра Стојановића у огледалу аустријске музичке критике.” *Превела Маријана Кокановић. Зборник Мајице српске за сценске уметности и музику* 32–33: 141–154.
- Tomašević, Katarina. 1996. „Музичка делатност језуита у Београду и Петровардину током XVII и XVIII века.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 18–19:

69–78. / Томашевић, Катарина. 1996. „Музичка делатност језуита у Београду и Петроварадину током XVII и XVIII века.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 18–19: 69–78.

Uredništvo. 1987. „Reč Uredništva.” *Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku* 1: 7–8. / Уредништво. 1987. „Реч Уредништва.” *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* 1: 7–8.

ALEKSANDAR VASIĆ

MUSICOLOGY IN THE JOURNAL *ZBORNIK MATICE SRPSKE ZA SCENSKЕ
UMETNOSTI I MUZIKU* (1987–2024)

(SUMMARY)

In 1987, Matica Srpska in Novi Sad began publishing the *Matica srpska Journal of Stage Arts and Music*, an interdisciplinary scientific journal dedicated to theater, film studies, musicology, and ethnomusicology. From the beginning, the journal was open to authors from both the country (then Yugoslavia) and abroad. Last year, in 2024, the seventieth issue of the journal was published, which has been the motive for writing this study, whose aim is to present a typology and analysis of published musicological studies and contributions, and to point out the types of contributions of this review to Serbian musicology. The *Journal* had and still has permanent sections: “Papers, articles, treatises;” “Memories, materials, contributions;” “Reviews.”

With regard to musicology, the *Journal* has published a great number of studies on the history of Serbian art music. Also, the rise of church music studies has made it possible to find a significant number of studies on Byzantine, Old Slavic, and Serbian music in the *Journal*. Since the mid-1990s, there has been a strong development of research and study of the history of Serbian literature on music – music periodicals, criticism, and essays. This development can be followed through a series of studies published in the *Journal*, which include studies on prominent music writers and significant magazines.

Since the *Journal* is dedicated not only to music but also to theatre and film, it is logical that this review contains a great number of works on opera, ballet, and theatre and film music.

The *Journal* has remained open to a wide range of topics in terms of chronology and genre. In this sense, contemporary art music is abundantly represented, and contributions on popular music have also appeared. The

works in the field of musical esthetics, which has been developing in Serbia over the past decades, are also worth mentioning.

In a methodological sense, the *Journal* was a meeting place for different approaches. Historiographic, archival, and bibliographical contributions, which represent the basis for every type of scientific analysis and interpretation, alternate with comparative, intertextual, and interdisciplinary studies. The *Matica Srpska Journal of Stage Arts and Music* has made an extremely significant contribution to Serbian musicology and enabled scientific affirmation of numerous authors of different generations.